

SLOVENSKI NAROD.

Izšla vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike.
 Inzerati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, nad to višino vsi oglasi 1 m/m x 54 m/m 1 K 50 v. Uradni razglaš in poslana ter notice isti prostor po 2 K, ženitne ponudbe in poroke pavšalno 80 K. — Pri naročilih nad 10 objav popust.

Vprašanjem glede inzeratov naj se priloži znak za odgovor.

Spravitelje „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knjižna ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 90.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:		v inozemstvu:	
celoletno naprej plačano	K 180—	celoletno	K 240—
polletno	90—	polletno	120—
3 mesečno	45—	3 mesečno	60—
1	15—		20—

Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vodno poštico po nakaznici. Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo osirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knjižna ulica št. 5, I. nadstropje. Telefon št. 34.

Recepte sprejema le podpisane in začetno izkazuje. Recepte sprejema le podpisane in začetno izkazuje.

Posamezna številka velja 1 krono.

Peštnina plačana v gotovini.

Dr. Fran Windischer:

Pred oseslovenskim trgovskim shodom.

Prihodnja sobota in nedelja sta za naše gospodarsko življenje dneva znamenite važnosti. Iz cele Slovenije zbera trgovci, da prisostvujejo v soboto ustanovitvi »Zveze trgovskih gremijev in zadrug v Sloveniji« ter v nedeljo Vseslovenskemu trgovskemu shodu. Prevažnih teh zborovanj se udeležijo tudi zastopniki hrvatskega in srbskega trgovstva.

Slovenska trgovska organizacija je še mlada. Še ni 20 let tega, kar se je ustanovila »Slovensko trgovsko društvo Merkur«. Organizacija se je poslej traja. Poleg zelo zaslužnega Trgovsko-izobraževalnega društva v Trstu so bila ustanovljena trgovska društva v Celju, Mariboru in Gorici. Te organizacije so stale v tesni zvezi in imajo skupno glasilo »Narodnogospodarski Vestnik«. Poleg te prostovoljne društvene organizacije se je začela razvijati obvezna. Na podlagi določil obrtnega reda so se ustanovljali trgovski gremiji in trgovske zadruge. Danes deluje samo na starem kranskem in štajerskem ozemlju 14 trgovskih gremijev in 16 trgovskih zadrug.

V soboto se vrši ustanovni občni zbor »Zveze trgovskih gremijev in zadrug« v Ljubljani, ki bo obvezno družila vse trgovske gremije in zadruge v Sloveniji. Obvezna organizacija slovenske trgovine bo 7 ustanovitveno Zvezo dovršena. Ko sem sestavljal pravila za »Zvezo trgovskih gremijev in zadrug« v Sloveniji, mi je bila pred očmi neodbitna potreba, dati naši slovenski trgovini enotno stanovsko organizacijo, ki bo zastopala skupne stanovske in gospodarske interese te važne panoge našega gospodarstva. Odbor Zveze treba sestaviti tako, da bo imel po svojih obdobjih stalne stike s celo Slovenijo.

Naša slovenska trgovska »Zveza« ima pa še drug pomen. Predpogoj in izhodišče je, da stopi naše slovensko organizirano trgovstvo v bližnji bodočnosti v redni stik s hrvatskimi in srbskimi trgovskimi organizacijami v ta namen, da si trgovstvo naše države ustanovi centralno združenje s sedežem v Beogradu. Vodniki našega trgovskega gibanja so preverili o potrebi tesne spojitve trgovskih organizacij v naši domovini. Zavedno naše trgovstvo odklanja postranski in plemen-

ski separatizem. Krepi ter vneta gojiti treba v državi sredotočne sile. Izginiti mora partikularizem, stremiti moramo za zlivom v resnične enote. V gospodarsko upravo in zakonodajo mora postopoma priti enotnost. Nočemo, da se ustali položaj, po katerem je pri nas zabranjeno, kar je v Zagrebu ali Beogradu dovoljeno. Naše trgovstvo noče ostati osamljeno in odrezano, kakor svojčas Galicija ali Bukovina. Iz gospodarskih in nacionalnih razlogov želimo, da pride do tesne skupnosti s hrvatskim in srbskim svetom.

Sedanji položaj je nevzdržen. Premalo smo poznati mi in naše prilike tako med Hrvati kakor v srcu naše države. V kulturnem kakor gospodarskem pogledu je na nas kot najmanjših in najoddaljenejših, da se potrudimo za izpoznanje in izboljšanje. Čakati in živeti zne najprej ter negovati škodljivo osamljenost, je slabo za celokupnost in predvsem pogubno za nas. Zadnje čase živimo zlasti v gospodarskem oziru preveč v slovenskem pokrajinskem in premalo v jugoslovanskem duhu. Učiti se treba srbskega jezika v naših šolah. Zlasti v strokovnih šolah se mora do dovršenosti učiti srbskega jezika in ne le mimogrede. Vse predaleč smo od našega središča. V večjem številu in z boljšo voljo moramo tja, da se uveljavimo in da izpoznamo prilike, nredbe in čustvanje naših bratov. V gospodarskem oziru želimo naše trgovstvo, da se neha gibanje gospodarsko življenje v državi sami v treh tesarah ali celo štirih iz Ljubljane v Zagreb in odod v Beograd in Stettin.

Naslednji dan v nedeljo se vrši v Ljubljani Vseslovenski trgovski shod. Prvič se zbere v novi državi slovensko trgovstvo na velikem shodu, da izpriča svojo stanovsko zavednost, poudari svoje solidarnost in opozori na gospodarsko važnost trgovine v ustroju našega naroda. Slovensko trgovstvo pokaže s to manifestacijo, da se zaveda svojega gospodarskega pomena in velikih nalog v nacionalnem gospodarstvu. Poudariti hoče svojo zahtevo, da se ravna ž njimi kot s polnopravnim državljanom, ki nosi listven del državnih obveznosti. Vse to odzvanja odgovor, most za slabe pojave v kmetstvu, ki so jih zavestili ti, ki v trgovino vnašajo elemente. Pri-

vi trgovci sami žele, da se izčistijo vrste. Odločno pa zavračajo prizadevanje onih, ki hočejo vso krivdijo za slabo gospodarsko in trgovsko politiko kratkoročno pisati trgovskemu stanu kot takemu v breme. Trgovci se zbera, da opozore na nedostake trgovskega šolstva, da zahtevajo izpopolnitev strokovnega šolstva. Zahtevati hočejo izboljšanje in izpremembo carinske in gospodarske politike. Na mesto kompenzacijskih pogodb naj čimprej stopijo trgovske pogodbe. Gospodarska uprava in politika mora biti vodena po enotnih vodilih. Trgovci hočejo zahtevati red in resnost v naše de-

narstvo, da rešimo dinar in krono. Pri odločanju v gospodarsko - političnih stvareh morajo priti do veljave izkušeni strokovnjaki. Treba je v srcu države ustanoviti gospodarski svet, v katerem bo mogoče industriji, trgovini, kmetstvu in obrtu razpravljati in sklenati o naših najvažnejših gospodarskih vprašanjih. Izkušnje kažejo, da v parlamentu žal ni obilice za mirno gospodarsko delo. V takem centralnem zboru bodo tudi dana najboljša priporočila, da se izpozna in razgovore zastopniki naših gospodarskih panog iz vseh delov naše lepe domovine.

Protest proti popustljivosti glede Reke.

Načelnstvo JDS je sprejelo na svoji seji dne 8. aprila po obširnem razpravi o našem zunanjepolitičnem položaju to-le resolucijo:

Načelnstvo slovenskega dela JDS smatra za svojo dolžnost, da v odločilnem trenutku protestira proti vsakemu popuščanju v vprašanju zapadne meje, zlasti pa glede Reke. Nemaraven kompromis, ki bi dal Italijanom suvereniteto nad Reko ter nas oropal Liburnije, pomeni gospodarsko propast velikega dela Jugoslavije zlasti pa ožjega slovenskega ozemlja, ter izroča tujemu gospodarstvu še nadaljnjih preko stoletično jugoslovanskih duš. Globoko vznemirjene vsled poročil, da vlada brez zaslivanja ministra zunanjih zadev odloča v takem kompromisu, nas navdajajo s strahom izjave ministra dr. Korošca na shodu zaupnikov SLS, ki govorijo o popuščanju naše vlade, kakor o gotovem dejstvu, izjave, ki so v nasprotju z nedavno obljubo ministra Spalajkovića v Na-

rodnem Predstavništvu, da bo sedanja vlada nadaljevala odločno zunanjo politiko Davidovičevega kabineta in s slovesnim proglasenjem, ki ga je podal predsednik Narodnega Predstavništva v imenu vseh parlamentarnih strank, vlado, ki ne bi neizprosno zastopala življenjskih interesov našega naroda niti toliko, kolikor nam jih priznava Wilson, bi upravičeno zadela obtožba narodnega izdajstva. Vrhutega smatramo, da se nahaja sedanja vlada v krizi in da že vsled tega ne more storiti v tako velikih državnih vprašanjih, kakor je reško nobenega odločilnega sklepa. Ogromna večina našega naroda brez razlike plemen in stanov zahteva, da ostanemo v vprašanju Reke trdno na stališču odklonitve vsakega kompromisa ter je prepričana, da bi bilo popuščanje sramotno za Jugoslavijo. Zato rotimo odločno činitelje, naj se brez obzira borijo za našo Reko in odklanjajo vsak gnil in nečasten kompromis.

Nittijev sporazum z Jugoslavijo.

Italijanski ministrski predsednik Nitti je govoril zopet o sporazumu Italije z Jugoslavijo. Take vrste govori italijanskih vladnih mož so vsi enako zgrajeni. O človekoljubju radi govorijo, o slovi, katero hočejo oni prinesiti narodom, o potih sprave, vmes med bobneče fraze vplečejo, ki jih za trenotke vokažejo v pravi luči. Izvemo pa taki govori končno z gromkimi besedami v italijanstvo in civilizacijo.

V sedanjih tako velikih in tako resnih časih se italijanski ministrski predsednik ne more dvigniti malo višje, larveč ostaja le na nivoju navadnega priložnostnega govora. Nitti je rekel, da je italijanski vlad-

nih mož cilj ta, da prinesejo drugim narodom besedo človekoljubja in da ne poskušajo dati narodom slovo. Glede Reke mora Italija braniti njeno italijanstvo, zato treba iskati pot sprave, ki reši Italijane iz sedanje zagate. Posebno značilen je odstavek, naperjen proti senatorju Mazzini, ki je tožil, da italijanska vlada pomaga ustanovljati jugoslovanske mornarice. Kaj še! Nitti mu je razložil, da to ni res. Jugoslaviji so odstopili samo par majhnih torpedov za policijsko obalno službo. To je vse. Tako podpira Italija jugoslovanske mornarice. Zaključil je Nitti svoj govor z zadržanjem, da ga vodi v zunanji politiki duh zmernosti in da bo jo vodil

vedno v duhu italijanstva in civilizacije. Sledilo je odobravanje, ker je Nitti govoril tako, kakor velevala italijanski »sacro egoismo«.

Da je sprava med Italijo in Jugoslavijo potrebna, razvidi pač vsakdo, kdor ima trezno glavo. Nitti se je dotaknil v svojem govoru tudi potrebe trgovskih stikov, rekoč, da ima Jugoslavija mnogo produktov, katere bi Italija potrebovala, njena industrija pa ni razvita. Jadransko morje loči nas, ali enkrat nas bo moralo vezati. No, v to svrhu pa treba pametnega sporazuma v glavnem z italijanske strani. Ako se hoče Italijanom jugoslovanskih produktov, se bo dalo govoriti o uvozu italijanskih industrijskih izdelkov. Že sedanjost kaže, da sta obe državi vezani na medsebojne trgovske stike, v bodočnosti bo taka potreba še večja. Ali da bo to mogoče, mora Italija izpremeniti svojo zunanjo politiko, ne pa, da nam Nitti na primer glede Reke pravi, da mora braniti njeno italijanstvo in iskati pot sprave, da se reši iz sedanje zagate. Ta pot sprave v Nittijevem smislu nas hoče spraviti ob reško pristanišče. Tako je umeti dotični passus v Nittijevem govoru. Nitti je vsliknil: Nadzorstvo nad Jadranskim je moralo ostati v rokah Italije. Pa se tudi trudi Italija, da bi ostalo nadzorstvo nad Jadranskim v njenih rokah na vekov veke. Kaka majhna jugoslovanska barčica bi smela ponižno pluti po Jadranskem morju z njenim privoljenjem in pod njenim nadzorstvom. Saj Italijani ne prikrivajo takih svojih želja.

Vmes pa ponudbe k spravi, k sporazumu. Jugoslovani smo vedno za spravo, za sporazum pripravljene, ali v spravi in sporazumu mora vladati dobra volja in poštenost. Le na takem temelju je mogoča sprava z Italijani. Tistega italijanskega duha in civilizacije, ki hoče zadušiti naš narod, pa bomo vedno pobijali. Pred očmi imamo slovenske paralele na ljudskih šolah v Gorici, s katerimi hočejo kratkoročno raznaroditi slovenske otroke. Takemu italijanskemu duhu in italijanski civilizaciji, naperjeni proti nam v italijanski notranji ali zunanji politiki, se bomo borili vedno z vsemi sredstvi. Za spravo, za sporazum treba poštenih temeljev, ki v polni meri vpoštevajo obstoječe razmere in računajo s prihodnostjo. Ako jim je Italija dostopna, je mogoče dober sporazum, drugače pa ne.

Dr. I. L.:

V Češkoslovaški.

(Črtice s pota.)

2. V Prahi.

Čehi so si ustanovili takoj v početku svoj t. zv. »tjujski urad«, ki ima nalogo vzdrževati, podpirati in širiti kulturne in gospodarske zveze s prijateljskimi narodi, in pospeševati poznavanje češke in slovenske kulture v tujini. V področju tega urada se je ustanovila posebna »Jugoslov. komisija« (meseca marca l. 1919.), ki ima namen proučavati kulturne, gospodarske in politične razmere jugoslovanske z ozirom na češkoslov. republiko in skrbeti za najtesnejše stike med češkoslov. in jugoslov. narodom. Predsednik te komisije je prof. dr. J. V. Daneš. Marljivo delata na tem polju naša znanca prof. Domin in prof. Pata. Jugoslovanska komisija ima svojo posebno pisarno, kjer se vestno izčrpno poučujemo naši listi, poroča se o važnih dogodkih in se predlaga vladi, kar se smatra za potrebno. Ta »Jugoslov. komisija« je vodila tudi naš iz-

let. Program komisije je zelo obširen: govoril sem o tem s prijateljem prof. Pato, ki mi je natančno pojasnil namen tega važnega središča češko - jugoslov. zveze. Žal, da pri nas nismo še nič podobnega ustanovili. »Jugoslov. komisija« pripravlja za maj nov izlet naših jugoslov. kulturnih delavcev v Prago. Povabljeni bodo naši znanstveniki, umetniki, profesorji, učitelji itd. Kakor je imel naš izlet namen ustvariti zvezo časnikaštva, tako bo imel drugi izlet namen ustvariti zvezo med kulturnimi zavodi, med šolo in vzgojo, med vedo in umetnostjo. Pripravlja se posej antantnih žurnalistov in s kolski zlet ima biti manifestacija našega bratstva. Tako skrbi tjujski urad in jugoslov. komisija posebej, da si pridobiva češko ime veljavo in prijateljstvo v Evropi. Tudi mi bi to zelo potrebovali in če smo že preje mnogo zamudili, kar se je maščevalo nad nami, bi bil vsaj sedaj čas, da se učimo pri Čehih, kako je treba delati, da nas ne bo smatral svet kot narod, ki ne spada v kulturno družbo.

Donoldne so stali pred hotelom pripravljeni avtomobili, da si na njih

gostje ogledajo mesto. Pred »Zlatno hrušo« je bilo zelo živahno in na poti skozi mesto je praško občinstvo nas veselo pozdravljalo.

Praha se pozna, da je postala glavno mesto nove republike. Promet po ulicah je zelo živahen: na križiščih stoje po zgledu zapadnih velikih mest posebni reditelji, ki nadzorujejo promet, da se vse v redu vrši, ker sicer se ti zdi, da bi vsi t' vozovi, avtomobili, kočije, tramvaji naleteli na kup in bi ne znali naprej: tu vse hiti, drda, ropoče, vozi, goni, dirja, in vmes se valj po obeh straneh nepreštetna množica. Praha je danes milijonsko mesto: njen tempo je živahnejši nego prej: tudi v napisih čutiš več svetovnega: celo naša »Zlata hruša«, ki je videla v sebi največje slovanske dneve, si je dala francosko ime in na menurkastah smo čitali: hotel »la oie d'or«. Trgovine so videti prvovrstne, velokomestne. V knjigarnah vidiš izložbe francoskih, angleških, dr. knjiž. iz domače literature vidiš nekešto časovnih publikacij. Pri nas je šel orevrat takorekoč močje mimo naše literature: tu pa so vestno zabeležili vse, kar se je godilo med

vojno daleč za mejami, kaj se je pripravljalo doma, kako je prišla svoboda, kaj so delali legionarji, Masaryk in drugi bojevnik svobode. Blizal se je ravno predsednikov 70. rojstni dan in knjižarne so temu primerno uredile svoje izložbe. Literatura o Masaryku in njegovem delu je zelo bogata in raste od dne do dne. Sploh je Masaryk danes črednja postava češke nove države, ki uživa v vseh slojih in krogih od najvišjih do najnižjih neomajno ljubezen, udanost in zaupanje. Po vseh javnih lokalih vidite njegovo sliko ali kip. V dvoranah stojita navadno dva kipa: Masaryk - Wilson: dva filozofa - politika, ki sta prinesla osvobodjenje malih narodov. Povsod vam odmeva to dvoje imen. Publicistika je poskrbela za to, da ju narod dobro pozna.

Zvečer smo bili v »Nar. divadlu«. igrali so »Prodano nevesto«. Za nas so bile rezervirane lože. V foleju so nas pozdravili češki gledališki umetniki. V gledališču je bilo slavnostno razpoloženje. Videti »Prodano nevesto« v praškem »Narodnem divadlu« je poseben užitek, rekel bi, da je v tem lepem delu kos

češke narodne in politične filozofije, kjer vodi ljubezen preko vseh ovir do zmage. Po prvem dejanju je nas pozdravil Jenik na odru v sredi svojega naroda.

Po predstavi je bil čaj v jugoslov. poslaništvu. Tam na Mali strani pod kraljevskim gradom, kjer so imeli češki plemiči svoje stare palače, je našlo naše poslaništvo krasne prostore v bivšem samostanu malteških vitezo. Tu leži najstarejši in najzanimivejši del Prage, ohranjen v svoji prvotni obliki, kakor so ga zgradila stoletja od časov kralja Karla, ki je tu preko Vitave postavil svoj Karlov most. Tu ima skoraj vsaka hiša svojo zgodovino in sedanji prebivalci so našli svojega mojstra v Janu Nerudi, ki jih je popisal v svojih klasičnih »Malostranskih povidkah«. Na Malostranskem trgu je stal preje Radecky, ki so ga po prevratu spravili v muzej. Ko sem videl prazen »pedestal« sem mislil, da je to najprimernejše mesto za Nerudov spomenik. Tako se časi menjajo. Drugače se Mala strana ni izpremenila: po palačah nekdanjih avstrijskih plemičev so zdaj nastanjeni uradi češkoslov. republike.

Politične vesti.

= Kronske svet odločbe. Beograd, 8. aprila. Ker so sedaj po katoliških praznikih nastopili pravoslavni, je večina pravoslavskih ministrov zapustila Beograd. Zato se je kronske svet, na katerem bi moral predsednik naše mirovne delegacije v Parizu g. Nikola Pašić podati svoj eksponat o zunanje političnem položaju, osobito pa o stanju jadranskega vprašanja, preložil na poznejši čas. Vseled tega zavlačevanja preložit naših vprašanj vlada tako v političnih krogih, kakor tudi med meščanstvom precejšnja nezadovoljnost.

= Parlament bo sklican za 19. april. Beograd, 8. aprila. Včeraj je imel podpredsednik parlamenta dr. Ribar sejo z načelniki strank ter sporočil, da bo prihodnja seja parlamenta 19. t. m. Dnevni red bo isti, kakor na zadnji seji, namreč: dvajsete, poročilo verifikacijskega odbora, davek na vojne dobičke in mirovna pogodba z Avstrijo in Nemčijo. Dr. Ribar je izjavil, da niso da ni predpogoji za redno delo parlamenta, da pa je glavni razlog, da skliče seje parlamenta, ta, ker vlada to sklicanje zahteva. Da bi prišlo do tega časa do sporazuma med strankami, ni upati, ker če se ni posrečilo doseči sporazuma dr. Smoljaki, ki je dajal garancije nevtiralnosti, se akcija za dosego sporazuma ne bo posrečila tudi nikomur drugemu. Prestolonaslednikove intervencije ni pričakovati dotlej, dokler ne bo postavljen prestolonaslednik pred alternativo, da poda ali Protičeva vlada demisijo, ali pa da razpiše volitve.

= Ljuba Davidović v avdienci. Beograd, 8. aprila. Predvčerajšnjem je bil sprejet bivši ministri podpredsednik g. Ljuba Davidović od regenta v daljši avdienci ter poslal regentu stališče demokratske stranke. Demokratska stranka zahteva ali medstrankarsko, ali pa nevtiralno vlado. Medstrankarska vlada naj bi se sestavila v roku treh dni, če pa pogajanja ne bi rodila uspeha, naj bi se sestavila nevtiralna vlada izven vseh sedaj spornih grup, oziroma bi naj mesta v vladi zavzele osebe, ki niso strankarsko preveč eksponirane. Nova vlada naj bi imela glavno nalogo, da razpiše parlamentarne volitve za mesec avgust ali september in da razpusti parlament. Ta Davidovičeva izjava pa se ne sme smatrati kot podlaga za kaka nova pogajanja.

= Vlada in demokratska zajednica. Beograd, 8. aprila. Vlada doslej še ni odgovorila na pismo demokratske zajednice, v katerem je leta zahtevala, da poda vlada demisijo in da se nato nadaljuje pogajanja. Vse kaže, da vlada noče pristati na zahteve opozicije in da bo skušala v bodoče delati v parlamentu z zmanjšanim kvorumom, kakor je to zatrieval ministriški predsednik Protić g. Ribar in da hoče ostati pri svojem programu.

= Konference dr. Ribarja s strankami. Beograd, 8. aprila. Po posetu dr. Ribarja pri ministrskem predsedniku Stojanu Protiću je konferiral včeraj dr. Ribar z opozicijo in se informiral glede stališča demokratske zajednice za eventualno obnovo dogovorov in sestavo koalicijske ali pa koncentracijske vlade. Dr. Ribar se je uveril, da vlada g. Stojana Protića ne misli demisionirati. Demokratska zajednica stoji slejkoprej na svojem stališču, da mora sedanja vlada najprvo podati svojo demisijo, nato pa se naj prične pogajanja za sestavo nove vlade, zato pa bo z ostalimi opozicijskimi grupami nadaljevala boji proti vladi v parlamentu. Kakor se

izve iz krogov, ki stoje dvore blizu, zastopa regent mnenje, da naj se skličejo seje narodnega predstavništva šele takrat, ko bo prišlo do sporazuma med parlamentarno in demokratsko zajednico.

= Konferenca in posvetovanja. LDU. Beograd, 7. aprila. Včeraj je bil na dvoru bivši minister prosvete g. Marinković. Regent je izjavil željo, da se politična situacija razbistri še preden se sestane parlament. Tekom današnjega dne je podpredsednik dr. Ribar nadaljeval posvetovanja z načelniki strank. Kakor javljajo listi bodo te dni pozvane na dvor razne osebnosti radi informacije.

= Vlada in dilaštvo. Beograd, 8. aprila. V vladnih krogih vlada vsled nedeljskih dogodkov velika nezadovoljnost. Vestni radikalnih listov, da bo vlada z orožjem v roki zabranila vsak poskus, nastopiti proti njej, ne odgovarjajo resnici, ker se vlada ne čuti tako močne, kakor se zdi. V ponedeljek so se vršila ves dan v vojnem ministertvu posvetovanja, ki še danes niso zaključena. — Kakor se zatrjuje, namerava vlada nadaljevati svoje šikaniranje napram dilaštvu in se govori, da namerava zapreti beogradsko univerzo. Dilaštvo vstraja trdno na svojih zahtevah ter bo izdalo na narod manifest, v katerem bo pozivalo ljudstvo, naj se z vsemi silami upre proti nezgodnemu režimu sedanje reakcionarne vlade.

= Nesoglasja med strankami bosanske vlade. Sarajevo, 3. aprila. Kažejo se znaki, da pride v najkrajšem času med vladnimi strankami do razkola radi spopolnitve nekaterih mest pri bosanski deželni vladi. Hrvatski listi očitajo radikalni stranki v Sarajevu, da je hotel naredbenim potom uveljaviti neki zakon v prid begov in da je deželni predsednik dr. Sršić odpotoval že 2. t. m. v Beograd, da izpolni potrditev centralne vlade. Hrvatski listi se pritožujejo, da jim o tej naredbi ni nikesar znanega, da se je sklepalo o njej za njihovimi hrbti in da odklanjajo vsako tako poskušeno nasilje.

= Zbor delegatov akademske omladine v Zagrebu. Zagreb, 8. aprila. Ker vlada ni v polni meri zadovoljila zahtev dilaštva v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani in sicer glede umaknitve frankovske kandidatne liste v Zagrebu ter odstranitve frankovskih profesorjev Milotarija in Pazmana, ker nadalje ni izpustila aretiranih dijakov na svobodo, ni ugledila študentom v inozemstvu njihove zahteve glede prehrane. Marveč je v Beogradu z brahialno silo nastopila proti zborujoči akademski omladini, sklicala se je za 17. t. m. v Zagrebu skupščina delegatov akademske omladine iz vse krajevine.

= Proces proti zagrebškim boljševikom. V sredo dopoldne se je pred zagrebškim vojnim sodiščem razglasila sodba proti Diamantensteinu in tovarišem. Obsojeni so bili: Milan Copic in Stevan Kopčinović na 6 mesecev težke ječe, Diamantenstein pa na tri mesece težke ječe. Ostali obtoženci so bili oproščeni. Preiskovalni zapor se jim je vstrel v kazni, zato so bili vsi trije takoj izpuščeni na svobodo.

= Protiradikalni vlad. »Balkan« se bavi s politično situacijo in pravi, da se v poslednjem času v javnosti mnogo pretresa vprašanje uradniške vlade s posebnim ozirom na volitve za konstituantno. Sodeč pa po dosedanjih dispozicijah ogromne večine parlamentarne zajednice se nikakor ne more zlagati s to metodo, ker bi bil to povratek v qsebn režime, ki imajo svoje poverjenje

Poleg Nosticove palače stoji še preprosta hišica, kjer je delal in pisal Dobrovski svoja slavna dela, s katerimi je polagal temelje slavistike in — slovanstva. Šel sem vedno rad poleg te prijazne hišice in tudi ta večer sem šel mimo. Takozv. »Velike prevarske namesti« (veliki priorjev trg) je bilo ta večer slavnostno razsvetljeno. Avtomobili z gosti so drdrali po ozkih starih ulicah in so se ustavljali pred velikim vhodom starega samostana, nad katerim se zdaj sveti napis: jugoslovensko poslanstvo. Odšli smo po širokih stopnicah navzgor in smo stopili v staro dvorano, ki je ohranila še vse svoje stare krasote v pohištvo in velikih gobelinah, ki pokrivajo stene; drugače ni tu nič samostanskega tudi gobelin kažejo veselo žive slike z lepimi damami in kavalerji. Po stenah vise slike velikih viteзов malteskega reda; stari, resni obrzi iz prejšnjih dob in spodaj pod njimi je slika — kralja Petra. Naše poslanstvo razpolaga s tremi krasnimi dvoranami, ki omogočajo sprejeme v večjem številu. Bilo nas je ta večer okoli

100 na našem poslanstvu. Min. Hribar nas je pozdravil kot gosta, ki jih prvič more tudi v tej bratski državi pozdraviti naš poslanec na naših tleh. — V resnici človek čuti v takih trenutkih, kaj pomeni za vsakega državljana — njegova nar. država. Prej je bil lasten državljani tuje povsod — sedaj čuti pod seboj trdna tla, kakor da je doma. Sedli smo s češkimi znanci okoli miz in gospodične v nar. nošah so nam stregle s čajem, vinom in zakuski. Bilo je veselo, domače, bratovsko. Našli smo tu mnogo novih znancev. Med drugimi je bil tu tudi naš kinar Gancik, ki živi sedaj v Pragi. Naši češki prijatelji so nam bili prijetna družba: delali smo načrte za to in ono. Bilo je že čez polnoč, ko smo odhajali v avtomobilih nazaj v naš hotel. Praga tudi po noči veselo živi. Pomirila se šele pozno v noč, ko se zapirajo zadnji zabavni lokali. Mi smo videli in slišali ta dan mnogo: hoteli smo v svoje sobe, da si oddahnemo od dnevnega hruma, kajti drugi dan je bil za nas — slavnosten dan.

smo od kronske. Takih režimov je bilo avstria več v Srbiji in proti njim so radikalci vodili ostro borbo, ki smatrali tudi danes, da se v sedanjih momentih dispozicijah kronske ne more eksponirati. Raspoloženje je sedaj tako, da bo vlada potem oktroiranega poslovanja uredila vprašanje kvoruma. O uredbi sami pa se bo glasovalo kasneje. Vlada želi delati in ostane na svojem mestu. S tem pa se ne more reči, da vlada izbegava boj, ako hoče opozicija v parlamentu delati in ako bo res jača. Vseled takih okolištin je vsaka razprava o uradniški vladi brezpredmetna. LDU.

= Zastopstvo Holandske. »Politika« poroča: v Beograd je došel poslanik holandskega kralja g. Advokat, ki je bil prej poslanik v Petrogradu, LDU.

= Papežev nuncij pri regentu. »Politika« poroča: Včeraj ob pol. 12. dopoldne je izročil regentu prestolonasledniku Aleksandru papežev nuncij, kardinal Cherubini, svoja poverljiva pisma. Sprejem se je izvršil z običajnim ceremonijami. LDU.

= Načrt naše ustave. »Politika« poroča: V ministertvo za konstituantno se je dovršil načrt zakona za ustavo. Zaključujejo se še nekatere varilante tega načrta. Istočasno se pripravljajo načrt zakona o glavni kontroli in oblastveni samoupravi. Zatem pride na vrsto načrt zakona o centralnih oblastih in poslovniku za ustavotvorno skuščino. LDU.

= Donavska komisija. Od oddelka za izvršitev mirovne pogodbe se objavlja: V dunajskih in budimpeštanskih listih so izšle o donavski komisiji tendenciozne vesti, katerim se označuje Beograd kot izvor, da se javno mnenje ne bi zavedlo, treba je izdati pravo stano stvar. P. nemški in avstrijski mirovni pogodbi bosta na Donavi dve komisiji: Donavska evropska komisija na izlivu Donave in mednarodna komisija, ki bo nadzorovala ves tok Donave razen izliva. Po besedilu mirovne pogodbe bo sestavljena komisija po predstaviteljih Anglije, Francije, Italije in predstaviteljih obalnih držav Württemberške, Bavarske, Čehoslovaške, Avstrije, Madžarske, Kraljevine SHS., Rumunije in Bolgarske. Komisija se bo bavila z administracijo internacionalizirane donavske rečne mreže od Ulma do Braile, kjer pa bo pristojna še evropska komisija. Da bi se zagotovila svobodna plovnost in redna oskrba raznih podonavskih pokrajin tudi pred prestopu mirovna pogodba v veljavo, se je ustanovila še preteklega leta mednarodna donavska komisija, ki se bo pretvorila v stalno komisijo. Medzavezniška donavska komisija se je ustanovila pod predsedstvom admiral Trubridgea, velikega prijatelja našega naroda, ki je v mnogih prilikah nam izkazal velike usluge, nahaja se pa pod oblastjo vrhovnega gospodarskega sveta. V njej se nahajajo poleg našega predstavitelja tudi predstavitelji Anglije, Francije, Italije, Rumunije in Čehoslovaške. Njena naloga je, da stori hitre korake za zagotovljenje prometa in trgovine na Donavi. Prva seja te komisije je bila konec novembra pr. l. v Beogradu, druga pa začetkom februarja t. l. v Budimpešti, kakor se vidi, so tendenciozne vesti raznih listov neresnične. Pravice kraljevstva SHS. na Donavi so ne samo zatamčene, temveč tudi niso zastopljene ter so enake pravice drugih držav. Naša država ni imela razloga, da bi se pritožila, ker se ji ni zgodila nobena krivica. DU.

= Monarhistični komplot v Nemčiji. Avstrijski listi. Pariški »Transsigeant« priobčuje depešo svojega dopisnika iz Kopenhagana, v kateri se zatrjuje, da so dogodki v Nemčiji v zvezi s natančnim in vseh podrobnostih izdelanim komplotom nemških, ruskih in avstro-ogrskih monarhistov. V depeši se zatrjuje, da se je meseca oktobra 1919. osnovala v Švici monarhistična rusko-nemško-avstrijska liga, ki si je dala za nalogo, da vzpostavi monarhijo v Rusiji. Nemčiji, Avstriji in Madžarski. Kot kandidat za nemški prestol je bil določen princ Eitel Friderik, za avstrijsko-madžarski prestol pa nadvojvoda Maks, brat bivšega cesarja. Monarhistični prevrat bi se imel najprvo izvršiti v Nemčiji in začetek tega prevrata je bila Kappova protirevolucija v Berlinu. Nemčiji bi naj sledila Madžarska, odkoder bi se potem zanesel monarhistični prevrat v Avstrijo, od tu pa v Rusijo. Na čelu tega komplota so bili v Nemčiji Ludendorff, Hoffmann in Bischof, v Avstriji in Madžarski knez Windischgrätz, grof Andrássy in admiral Horthy, za Rusijo pa generala Gurko in Gormond. Ruska zastopnika sta imela tisto jutro ko se je izvršil ta prevrat v Berlinu, došlo konferenco z Ludendorffom. Ko se je Kennov prevrat uresničil, je Ludendorff sramenil svoj prvotni načrt in se je kasneje pogajal s ruskimi delavci o zaključku vojne konvencije med Rusijo in Nemčijo. »Transsigeant« zatrjuje, da so njegove informacije absolutno avtentične.

= Hindenburgovi memoari. Londonski »Daily Telegraph« je jel priobčevati memoire maršala Hindenburga. V memoirih slika Hindenburg borbo na vstopu s največjo natančnostjo, pri čemer slasti kritizira avstro-ogrsko vojsko in politiko bivšega šefa nemškega generalnega štaba Falkenhayna. Hindenburg govori obširno o obsegu Verduna ter podaja točno sliko o Bethmannu, Hollwegu, Tirpitzu, Enverpaši, grofu Czerninu, Tiszi in drugih političnih in državniških. O bivšem cesarju Viljemu in bivšem prestolonasledniku govori Hindenburg zelo malo, a kadar jih omenja, piše o njih z izrazom največje udanosti. V memoirih označuje Hindenburg svoje stališče

tudi o notranji in zunanji politiki Nemčije in njenih bivših zaveznikov.

= O češkoslovaški ustavi piše »New York Herald«. da jo vrlo odlikuje demokratski značaj. Glavni tvorec ustave je prezident Masaryk, ki je marljivo študiral ameriški, švicarski, francoski in britski sistem, tako da vsebuje češkoslovaška ustava vse najboljše iz teh sistemov. Češkoslovaška je otok demokracije v morju reakcije pa je razhodišče med boljševizmom in imperijalizmom. Za vzor navaša rešitev agrarnega vprašanja v ustavi in priporoča ustavo v posnemu drugim novim državam.

Telefonska in brzojavna poročila.

MANIFESTACIJSKA SKUPŠČINA ZA REŠITEV JADRANSKEGA VPRAŠANJA V ZAGREBU.

Zagreb, 8. aprila. Ker se pričakuje v najkrajšem času rešitev reškega in jadranskega vprašanja sploh, je sklical poseben medstrankarski odbor za nedeljo 11. t. m. veliko protestno in manifestacijsko skupščino v Zagrebu, na kateri naj se pokaže soglasno mnenje naših strank glede rešitve jadranskega vprašanja.

ITALIJA NA STRANI NEMČIJE.

LDU. Berlin, 8. aprila. (DKU.) »Berliner Tageblatt« javlja iz Rima: Italijanski ministriški predsednik Nitli je sprejel nemškega opravnika Hertha in mu je izjavil, da smatra italijanska vlada ruhrsko vprašanje edino le za notranjo zadevo Nemčije. Italija želi, da bi se ta stvar hitro rešila brez zapletitve, ki bi utegnili škodovati vsej Evropi.

DOGODKI V CARIGRADU.

Carigrad, 8. aprila. Med muslimanskim prebivalstvom se je razširila vest, da bodo Turki primorani vrniti kristjanom moščico Sv. Sofije, Sv. Irene in Dvanajstih apostolov. Ta vest je vzbudila silno vznemirjenje in turški svečeniki (hodže) so pričeli z živahno agiacijo, naperjeno proti krščanskemu prebivalstvu. Osnovni so celo zaroto, ki je imela namen te mošče raje razstreliti, kakor jih izročiti v roke kristjanom. Zavezniške oblasti so dale aretirati 12 hodž, ki so vodili ta pokret. Aretirani je bila tudi neka hanuma in arabski pisatelj Abdulah. Vse aretirance so prepeljali na Malto. Zavez-

niške oblasti so izdale proklamacijo, v kateri naglašajo, da so neresnične vesti o mošjih in da tudi Carigrad ostane v turških rokah, to pa samo pod pogojem, ako osrane prebivalstvo mirno.

ABDUL HAMIDOVI SINOVI PROTI NEMŠKI DRŽAVNI BANKI.

Carigrad, 8. aprila. Abdul Hamidovi sinovi, na čelu jim Mehmed Selim Efendi, so vložili proti nemški državni banki v Berlinu tožbo na izplačilo 4 milijonov turških lir, ki jih je bivši sultan Abdul Hamid deponiral v tej banki.

IZ RUHRKEGA OZEMLJA IN FRANKFURTA.

LDU. Frankfurt, 8. aprila. (Dun. kor. urad. — Agence Havas.) Pri zasedbi mesta razorožene čete varstvene policije bodo poslali izven zasedenega pasu. V ruhrskem ozemlju je državna bramba zasedla Essen.

LDU. Frankfurt, 8. aprila. (Dun. kor. urad. — Agence Havas.) Včeraj dopoldne so se razširile po mestu govorice, da so francoske čete pod pritiskom zaveznikov dobile nalog, zapustiti mesto. Dijaki so zasedli avtomobile in so hufskali množico proti francoskim četam. Na različnih mestih je prišlo do spopadov, pri čemer je bilo na nemški strani ranjenih in ubitih več oseb. Zvečer ob 8. je bil v mestu vzpostavljen mir.

NEMŠKA NARODNA SKUPŠČINA.

LDU. Berlin, 8. aprila. (DKU. — Wolff.) Nemška narodna skupščina je sklicana za ponedeljek, dne 12. t. m. ob 3. popoldne.

Izgredi v Trebnjem.

Dne 26. marca so se vršili v Trebnjem nabori. Naščuvani naborniki so nameravali skupno z drugimi temnimi elementi oplentiti trgovine, gostilne in župnišče. Ker je za to namero okrajno glavarstvo že pravočasno zvedelo, je ukrenilo take, varnostne navedbe. Prenovedalo je točenje alkoholnih pijač in odposlalo v Trebnje 25 mož broječo orožniško asistenco pod vodstvom poročnika Tomšiča. To ni nabornikom ugaljo. Prišli so se sovražno obnašati proti njim.

Ignacij Mandelj iz Mirne je prišlo organiziral nabornike iz mirenke in trebanjske občine za složen skupen nastop. Orožništvo ga je takoj zaprlo. Okoli 12. so dospeli naborniki iz občine Mirne. Korakali so pešale pred naborni lokal. Ko so izvedeli za aretacijo Mandlja, so zahtevali, da se ga jim mora takoj izpustiti, seveda brez uspeha. Nato se je formiralo do 150 nabornikov v dve gručki, ki sta jeli korakati proti orožnikom, stoječim na križišču ceste pred ljudsko šolo. Tam je zapovedal eden izmed nabornikov: »Haj, links front!« stopil pred vrsto ter rekel poročniku: »Mi se imamo z vami nekaj pomeniti.« Poročnik je takoj uvidel njegov namen, potegnil urno

samokres ter mu ga nastavil na prsa s poveljem: »Tri korake nazaj!« Ob enem je dal znamenje za naskok z bodali. Naborniki so bili presenečeni ter se jeli umikati. Ko so pričeli od zadaj lomiti plot, je poročnik zaklical: »Na vsak nasilni znak bom odgovoril s salvo iz puške!« Na to so prihiteli še ostali orožniki izpred nabornega lokala in tako je bil odpor zlomljen in že v kati zadrž. Zaprtih je bilo okoli 20 nasilnežev. V nedeljo dopoldne, 28. marca, je neki nabornik v bližini cerkve zalučil nekemu vojaku od komisije, misleč da je orožnik, s tako silo od zadej kamen v glavo, da se je vojak takoj nezvesten zgrudil na tla. Ker je bila rana nevarna, so odpeljali vojaka v vojaško bolnišnico v Ljubljano, kjer je umrl. — Slični dogodki so se dograjali tudi drugod, kar kaže na to, da so ljudje nahujskani in naščuvani. A kdo jih ščuva? To bo treba dognati. V državnem interesu je, da se takoj nastopi proti subversivnim elementom, ki vzpirajo take izgrede, z najbrezobzirnejšo strogostjo, brez pardon! Avtoriteta države se mora vzdržati, ako ne zlepa, pa zgrda, če treba tudi z drakon-skimi sredstvi. Pa iako brez cincanja in odlaganja!

Narodno gospodarstvo.

— **ng Prevažanje tovarnega blaga po Donavi.** Čehoslovaški donavski transportni urad je s 15. marcem začel z vodnim prometom in alcar iz čehoslovaških pristanišč Devin, Bratislava, Kestveles, Běl, Kolozsna, Komárno, Donavski Ravány in Budimpešto na Madžarskem; Novi Sad, Zemun in Beograd v našem kraljevstvu ter Rjavo, Turn Severinom, Turn Magurele in Olurgiu na romunskem bregu in končno Lom Palanko, Sistol, Ruščuk na bolgarski strani. Sprejeto se samo transporti za cel vletjak najmanj 3000 q. ostrova manjši, ako se naja prevoznina za to smotno. Kozovno blago se sprejme samo od špediterjev, ki naberejo blago za cel vletjak. Za nas igra vodni promet na Donavi važno vlogo za dobavo premoga, sladkorja, surovca solena iz Češkega in za izvoz žita na Češko.

— **ng Zunanja trgovina Združenih držav.** Izvoz severoameriških Združenih držav je znašal 1919 leta — 7922, avos pa 3904 milijonov dolarjev, medtem ko je v leto 1918. znašal izvoz 8149 in avos 4031 milijonov dolarjev. Od izvosa odpa-

de na Anglijo 2279, Francijo 893, Kanado 734, Italijo 443, Belgijo 377, Južno Ameriko 442, Japonsko 366, Kitajsko 106, Holandsko 253, Dansko 163, Nemčijo 98, bivšo Avstro-Ogrsko 42, Avstralijo in Novo Zelandijo 123, Vahodne Indije 82, Angliško Afriko 50 milijonov dolarjev. Med izvocom znašajo v odstotkih: prehrana 34 odst., industrijske surovine 21 odst., polifabrikati 13 odst., fabrikati 33 odst.

— **ng Gospodarski položaj Francije.** Iz poročila Banque de France posnamemo, da se bori francosko gospodarstvo z velikimi gospodarskimi težavami. Predvsem so se pokazali kvarni vplivi pomanjkanja delavnih moči, surovin in kurilnih sredstev, gnojil, izžepanje zalog, prometna kriza in potreba obnove gospodarstva. Po provizornih podatkih je znašal izvoz Francije 1919 leta 30 milijard in izvoz je 5 milijard, valed česar je francoska valuta tako padla na zunanji tržnici. Tekom 1919 leta sta angleška in ameriška vlada ustavili izplačevanje produlmov Franciji. Francoska vlada pa si je upo-

dila od banke do konca 1918. leta 21 milijard, leta 1919 novih 6 milijard. Dolgov Francije so znašali ob koncu leta 1919 2266 milijard frankov. Proračun za leto 1920 izkazuje 40 milijard izdatkov, od te-

ga je samo 10 milijard kritih z rednimi dohodki. Daljših 10 milijard naj bi pokrili zvojni davki, ostalo pa se mora plačati iz potnih posojil in odločb, katero ima plačati Nemčija.

Dneone vesti.

V Ljubljani, 9. aprila 1920.

— **Valutna reforma in klerikalci.** Valutno vprašanje je eno najvažnejših gospodarskih problemov, ki jih je rešiti v naši državi. Te dni je imea SLS zaupni šod v Ljubljani. Na tem shodu se je razpravljalo o vseh mogočih problemih, nihče pa se ni dotaknil perečega valutnega vprašanja. Čemu ne? Ali je valutno vprašanje že definitivno rešeno, ali pa je za klerikalno gospodo tako kočljivo, da se ga ne upajo načeti niti na svojem zaupnem shodu? Zdi se, da je to tako. Tudi glasilo SLS „Slovenec“, ki je bil svoječasno zelo glasen v valutnem vprašanju, je postal, odkar se je njegova stranka dokopala do vladnega korita, zelo molčeč in previden. Še le v današnjem listu reagira na članek, ki ga je naš list objavil že dne 2. t. m. Očividno mu je ta članek docela sapo zaprl, zato je potreboval teden dni, da je nanizal kot odgovor na naša izvajanja nekaj splošnih fraz, ki pa se niti od daleč ne dotikajo jedra naših trditev in izjav. „Slovenec“ se je postavil na zelo komodno stališče, piše: „V nadaljnjem razvoju te zadeve ima parlament besedo, ki bo tudi sodil, kdo je kriv nesreče, ki je nas zadela.“ Zadela je nas, kakor priznava „Slovenec“, torej nesreča, velika nesreča, a na zaupnem shodu SLS niso smatrali za potrebno, da bi spregovorili o tej katastrofi, ki grozi uporabi vse naše gospodarsko življenje! To je za naše politične nasprotnike tako značilno, da je treba stvar zabeležiti in debelo podčrtati!

— **Slovensko šolstvo v Trstu.** V poslopiju Družbe sv. CM. pri Sv. Jakobu je laška oblast dovolila Slovincem otvoriti petrazredno deško in petrazredno dekliško šolo; ni dovolila otvoritve meščanske šole. Deška petrazrednica ima danes 678 učencev v 5 osnovnih in 7 vzporednih razredih, dekliška pa 694 učenk v 5 osnovnih in 7 vzporednih razredih, skupaj torej 1373 otrok. Na obeh šolah deluje danes 29 učiteljskih moči, za katoliški plačo mora skrbeti slovenska požrtvovalnost. Ogromna žrtev to, toda potrebna! Kljub silnemu pritisku od strani italijanske oblasti je vendar ostal še dokaj močan slovenski živelj v Trstu. V sredini mesta, kjer je imela prelaško invazijo Družba sv. CM., na Acquedotto Srazredno dekliško in Srazredno deško šolo, je še toliko slovenskih otrok, da bi lahko ako bi italijanska oblast dovolila takoj otvorili zopet Srazredno dekliško in vsaj Srazredno deško šolo.

— **Pomilostitev vojaških oseb.** Dne 5. aprila, prvi dan demobilizacije naše vojske je Nj. Vis. rent Aleksander pomilostil veliko številno častnikov, podčastnikov, kaplarov in redovov in neukaznih vojaških oseb celokupne vojske, ki so bili ali sodno obsojeni, ali disciplinarno kaznovani v času vojne. Prvi ukaz: Oproščene so in izročene pozabljenju vse krivice samovoljnega odstranjenja in bega, ki so jih izvršili podčastniki, kaplari in redovi in neukazne voje osebe celokupne vojske v času od 12. julija 1914 do danes. Drugi ukaz: Oproščena in pozabljenju izročena so vsa sodno nerešena dejanja proti vojnemu kazenskemu zakonu, ki so jih izvršili častniki, vojaški uradniki itd., izvesti dejanja, storjena vsled sebičnosti, dejanja neodzvanja na mobilizacijski poziv, bega z bojnega polja in samoposkodb, kakor tudi dela proti prvemu odstavku § 62. istega zakona, t. j. oni, ki so se predali sovražniku in prešli v tujo državo. Tretji ukaz: Oproste se in izroče pozabljenju vse krivice proti naredbam o vojni disciplini, ki so jih storili častniki, vojaški duhovni, vojaški uradniki, podčastniki, kaplari in redovi celokupne vojske v času od 12. julija 1914 do danes in da se oproste in izročijo pozabljenju vse krivice proti zakonu o ženitbi častnikov, podčastnikov itd. ter da se oproste vse nezvršene disciplinarne kazni § 26. o vojni disciplini. Četrti ukaz: Oproščene so tudi druge kazni, v katere je bilo obsojenih 140 aktivnih in rezervnih častnikov.

— **Davek na vojne dohodke.** Nj. Vis. regent Aleksander je podpisal ukaz, s katerim stopa v veljavo začasni zakon o davku za vojne bogataše, ki je bil že v avgustu pr. t. stavljen v parlamentu na dnevni red. Zakon je bil pretresan v finančnem odseku in soglasno sprejet kot nujen.

— **Nemški koroški begunci pri dr. Rennerju.** Ko se je protekli ponedeljek mudil v Oradeu državni kan-

celar dr. Renner je sprejel med drugimi znanega dr. Kamnikerja iz Radgone in deputacijo nemških koroških beguncev iz glasovalne cone A. pod vodstvom bivšega župana v Žilpolju Lutschoniga. Lutschonig je dr. Rennerju slikal »obupen položaj nemškega prebivalstva na Koroškem pod jugoslovansko upravo ter ga pozival naj se zavzame za ubogo koroško Nemce in jih reši izpod jugoslovanske jarma. Kaj je dr. Renner odgovoril Lutschonigu nemški listi ne navajajo. Bržkone mu je dal razumeti, da njegova moč ne sega preko meje pri Celovcu.

— **Vlaki vozijo od jutri naprej po voznem redu,** prilagojenem že letnemu času, odhajajo torej vpro preje, kakor daleč, nakar poenike opozarjamo.

— **Stavke v italijanskih papirnicah.** Ker stavka okoli 40.000 delavcev italijanske papirne industrije, je že nastopila veliko pomanjkanje časopisnega papirja. Ministrski svet je sklenil, da smejo od 16. t. m. italijanski listi izhajati le na dveh straneh.

— **Poletni čas.** Ministrstvo za socialno skrbstvo je odredilo, da se v noči od 9. na 10. aprila računa letni čas tako, da se popolnito premakne čas za eno uro naprej. Te naredbe se morajo držati vsi uradi in institucije.

— **Prepoved izvoza srebrnega denarja.** Ker se v zadnjem času skuša srebrni denar izvažati v večjem številu iz naše države, prepoveduje ministrstvo za finance vsak izvoz srebrnega denarja iz kraljevstva SHS. Kdor ravna proti tej naredbi, se mu zapleni denar v korist državne blaginje ter se kaznuje po členu 100 fin. zak. za l. 1919/20.

— **Zadnji rok za zamenjavo bankovcev** na 50 in 20 K je določen do 15. maja. Bankovi na 10 K, 2 K in 1 K ostanejo še nadalje v prometu.

— **Desetdinarske novčance.** Iz Prage je prišel nov transport 80 milijonov novih kronsko-dinarskih novčanic po 10 dinarjev. Na teh novčanicah je kronska vrednost nastitjena že v tovarni sami.

— **Povišanje poštnih pristojbin v Avstriji.** Od 15. t. m. naprej je v Avstriji prilipiti na pisma znamke za 80 v, na dopisnice pa 50 v avstrijskih znakih.

— **Čehoslovaki legionarji na povratku.** Včeraj ob 9. zvečer je priplul v Trst transportni parnik „Novorossisk“ iz Vladivostoka s čehoslovakijskimi legionarji. Transport tvorijo 800 mož l. praporja pp. „Jifi Podiebrad“ pod poveljstvom pp. Ha-sala, enega najizjemnejših častnikov čehoslovake družine v Rusiji. Prapor ima svojo lastno godbo. Transport dospe v soboto dopoldne v Ljubljano.

— **Volitve na Hrvatskem.** Politika prinaša rezultat občinskih volitev na Hrvatskem in v Slavoniji po številu priporojenih mest. Po tem so dobili: Hrvatska zaednica/541 odbornikov, zunan strank 538, demokratska stranka 401, seljaška stranka 333, komunisti 363, pučka stranka 201, radikalci 156, socialni demokrati 103, neopredeljeni skupaj 78.

— **Za pogorelce iz dvorske vasi.** V noči od 22. na 23. marca t. l. izbruhnili je v Dvorski vasi občina Sv. Gregor, politični okraj Kočevje, požar, ki je upepelil 11 posestnikov skupno 22 hiš in gospodarskih poslopj. Razven stavb je zgorelo prizadetih vse gospod. orodje, obleka, živila in perutnina. Skupna škoda znaša 640.000 K. zavarovani pa so bili prizadeti le za malenkostne svote. Da se odpomore bednemu stanju pogorelcev, razpisuje poverjenstvo za notr. zadeve nahranje milih darov po vsej Sloveniji. Darove sprejema v Ljubljani poverjenstvo za notranje zadeve (ravnateljstvo pomožnih uradov) in mestni magistrat ljubljanski, na čelu vsa okraj. glavarstva in politične ekspoziture, nadalje mestni magistrat v Celju in Ptuj, Darovi se bodo objavili v Uradnem listu in oddali svojemu namenu.

— **Za pogorelce v Predirnu pri Radovljici.** V Ljubljani je poverjen mestni magistrat, da nabira mile darove v ta namen. Darovalce prosi, da oddajo svoje darove pri mestni blaginji.

— **Ameriški Slovenci g. Ar. Marin in g. Cecilija Plajar.** obo v Brooklynu, ki sta se opetovanizkazali kot požrtvovalni pri pomoči, sta darovali pisatelja Jca. Stritarju 1530 avstrij. kron. Slovenski Matiči pa 500 hrvatsk. kron. Zelimo da bi našli povod, lasti med ameriški Slovenci, okoli gospodarskega

— **Pravoslavna služba božja na Unšteti** dne 11. aprila ob 10. dopoldne v vojašnici kralja Petra I. Oficerje in meščanske rodbine se vabijo, da prisostvujejo službi božji. Vstop je vsakomur svobodni, dne 12. aprila ob 10. služba božja v evangelijski cerkvi na Gosposvetski cerkvi. Vstop je vsakomur dovoljen.

— **Dobliki transport v Čehoslovakijsko** odide med 14. in 15. aprilom iz Ljubljane. Priklapi se čehoslovakijskim legionarjem. Natančnejši podatki še sledijo. Potne liste, izvoznice za živila in žiljano vožnjo po južni železnici si oskrbi vsakdo sam. Prijava je poslata takol (eventuelno brojavno) na naslov Ivo Pirc, cand. med., Ljubljana, Vrhovčeva ulica števil 1. — Slovenska dijaška zadruga v Pragi.

— **Protivertikalom in navijalcem cen.** Občinski svet v L. ovu je sklenil predlagati tri me. odajnih oblastnjah, da se uporabi vertikal in navijalci cen, ki su bili obsojeni, čez dan tudi za pometanje mestnih ulic in cest. Takšni oločba bi bila umestna tudi pri na-

— **Varnost na Rožniku.** Ko se je 31. marca t. l. vračal poročnik Anton S., poveljnik posadke na Rožniku iz mesta domov, sta ga zasledovala dva moška, katerih se je mogel ubraniti le z orožjem. Kam smo prišli, če niti volak ni varen več pred tako sodro. Skrajni čas je že, da napravi policija enkrat konec splošni neskrbnosti v bližini mesta samega. K.

— **Zasaden tihotasec.** Celjska „Nova Dobba“ poroča: Organi južne železnice so zasadihli nekoga inženirja Aufrechta, ki je izvozil v Avstrijo 6000 kg moke, 500 kg masti in 800 kg suhega mesa. Aufrecht je izjavil, da je dobil izvozno dovoljenje od „Jugoslovanske tiskarne“ v Ljubljani. Zanimivo bi bilo izvedeti, ako je stvar istinita, kdo je pooblastil „Jugoslovansko tiskarno“, da sme izdajati izvoznice.

Kopalnice v hotelu „Slone“ je z današnjim dnem otvorjeno. Kopalni red je razviden pri vzhodu kopalnice, Francišanska ulica 3. 2593

— **Umrla je v Vevčah gospa** Ivana Luhn, roj. Arlt. N. v m. p.

Kultura.

— **Iz gledališke pisarne.** Vloga „Fausta“ v operi „Faust“ poje g. Kovač. „Mefistofeles“ g. Zathay.

— **Jugoslovanska Obnova-Njiva** br. 9 upravo je izšlo za ovim sadržajem: T. G. Masaryku — predsjedniku Čehoslovačke republike! — Odgovor dr. Karela Macháčka. — Dr. Kosta Kumanud: Masaryk. — Venceslav Vider: Masaryk prema nama. — Dr. Hinko Minković: Suosnivač Jugoslavije. — Dr. Vladimir Dvorniković: Filozofija T. G. Masaryka. — Dr. Drag. Prohaska: Kovač republike. — Smotra: Masarykova ličnost: Jedna uspomena. — Sa prof. Masarykom. — Demokrat. — Slaven. — Obnova: Masaryk akademiji. — Jugoslovanska akademija rada. — Proslava u Zagrebu. — Listak: Masaryk, Politika kao znanost i umec. — Novija češka literatura o Masaryku. — Ciljena 4 K III i dinar.

Gospodarske vesti.

— **Trgovcem.** Dne 10. aprila ob 4. popoldne se vrši v mestni dvorani ustanovni občni zbor »Zveze trgovskih gremijev in sadrug za Slovenijo«, dne 11. aprila pa je vseslovenski trgovski shod. Ker bodo gostje še prihajali v Ljubljano dne 10. aprila, pozivlje gremiji trgovcev v Ljubljani vse svoje člane, da v svrhu manifestacije za ta dva tako važna trgovska sestanka sopro v soboto popoldne svoje trgovine. — Načelstvo. k

— **Nezadovoljnost s maksimiziranjem cen na Hrvatskem.** Povodom naredbe o določitvi maksimalnih cen živilom, je v mestu Belovaru in okolici prišlo do nezadovoljnosti in protiakcij, ki se je izražala v tem, da se kmetije sklenili, da ne bodo več nosili živeža na trg v Belovar. V to svrhu so pred mestom postavili stražo, ki so odvzemala živila onim, ki so ga nesli v mesto. Toda zadovoljevali se niso samo s tem, marveč so na železniških postajah čakali na prihod vlakov ter potniškom odvzemali živila. Ker so vsi potniški upravni oblasti, opozoriti kmetje na nezakonitost njihovega početja, ostali brezuspešni, so oblasti poslate orožnike, da zagotovijo nemoten promet vlakov. Dne 7. t. m. se je na mostu pri železniški postaji Trojstvo zbralo več skupin kmetov, ki so hoteli ustaviti vlak. Poveljnik orožniškega oddelka kapetan Panik, je prišel s desetiimi orožniki na lice mesta. Mnošica je obkolila in nekdo ga je napadel z nožem. Iz množice je padel tudi nekaj strelov iz samokresov, vsled česar je bil en orožnik ranjen. Orožniki so nato sešli streljati. En izgrednik je bil na mestu mrtve, osem pa jih je bilo težko ranjenih, od katerih je eden kasneje v bolnici umrl. Ostali ntegnje okrevajo. Oblasti so prišle kolovozno upora in ga izročili sodnici. Mir in red je sopro vzpostavljen.

— **Tudi trgovske obojke na Dunaju.** Kakor je bilo listi, se na Dunaju ustanovila angleška in italijanska trgovinska obojka.

— **Born.** LDU Zagreb, 8. aprila. Devise: Berna 200-340, Ljubla 200 do 220, Pariz 140-120, Praga 211-215, Bern 2-217, Dunaj 67-68. Valute: ameriški dolarji 15.000-18.200, avstrijske krome 68-70, romanski lili 200-235, belgaski lili 200-0, arski rublji 212-215, čcho - slovaške krome 190-200, francoski franki 1120-1220, nemške marke 220-230, Holandske lire 0-025.

Društvene vesti in priredbe.

— **Prodajna zadruga čevljarjev za Slovence** naznanja svojim članom prodajo manja v nedeljo dne 11. aprila ob 9. uri dopoldne v otičajnih prostorih h. Spo-Šiška 30.

— **Slovensko lovsko društvo** priredi v nedeljo dne 13. t. m. v Novem mestu krajevni ogled lovskih psov. Vabilo se vsi lovci in ljubitelji psov iz okrajev Novo mesto, Metlika, Črnomelj in Krško, da pripeljejo svoje pse k ogledu. Ogled se vrši na dvorišču gostilne Štembur v Kandi. Začetek ob pol 2. uri popoldne. Posebna komisija bo pse gledala in ocenila. k

— **Ustanovitev društva državnih nameščencev** iz zasledenega ozemlja. Vabilo se vsi državni in javni nameščenci, učitelji in upokojenci iz zasledenega ozemlja na javni shod, ki se vrši dne 11. t. m. ob 15. uri v veliki dvorani Narodnega doma. Udeležiti se imajo vse kategorije brez razlike stanu in čina, ženskega in moškega spola, kakor: poštno, železniško (tudi javni organi), orožniško, policijsko, finančno, davčno, sodniško in računsko uslužbenstvo ter kakor je gori omenjeno tudi vsi učitelji in učiteljice. Dnevni red: 1. Ustanovitev društva. 2. Zastopanje naših stanovskih interesov. 3. Podpisanje naših tovarišev v zased. ozemlja. Poslanci iz zasledenega ozemlja bodo govorili in razjasnili zborovalcem naš položaj. Naše društvo ne bode priznalo strankarstva in nima političnega ozadja. Vsa naloga je, da pridete vsi in pokažete resnobo, voljo in odločnost, ko si vsvarjate temelj lastne koristi iz ljubezni do domovine. Podajte se v delo ker v delu je gotova zmaga. k

— **Zveza trgovskih nastavlencev** naznanja, da ima v soboto, dne 10. aprila 1920 ob 1/8 zvečer shod v Mestnem domu. Polnoštevilna udeležba dolžnost. — Odh. o. 2585

— **Slovensko trgovsko društvo »Merkur«** priredi v nedeljo, dne 11. aprila ob 1/8 zvečer v veliki dvorani hotela Union na čast gostom vseslovenskega trgovskega shoda družabni večer. Na sporedu je pete in prosta zabava. Pri večeru svira godba Dravske divizije pod vodstvom kapelnika dr. Čerina. Vstopnina 20 kron za osebo. G. člane in prijatelje društva vabilo k mnogobrojni udeležbi. k

Najnovejša poročila.

— **SKUPščINA ZVEZE JAVNIH NAMEŠČENCEV V ZAGREBU.**

LDU, Zagreb, 9. aprila. Včera je se je v mestni posvetovalnici vršila skupščina zveze javnih nameščencev, ki jo je otvoril predsednik zveze javnih nameščencev dr. Benkovič. Zborovanja se je udeležilo nad 500 oseb in je bil za predsednika izvoljen soglasno dr. Benkovič. Dr. Benkovič je v svojem govoru opozarjal na težki položaj z ozirom na ozemlje, okupirano po Italijanih. Soglasno je bil sprejet predlog, da se odpošlje ministrskemu predsedniku Protiču brzojavko, v kateri skupščina odločno protestira proti poizkusom mirovne konference, da bi se mesto Reka odcedilo od kraljevstva SHS, zlasti še, ker je v našem našem narodu obstojalo trdno zaupanje v pravičnost zavezniških vlad, da se bodo vsi kraji, v katerih prebiva naša kri in se govori naš jezik, priklonili ujednjeni domovini. Zatem se je razpravljalo o vprašanju uvedbe uradniške službene pragmatike. Predsednik zborovanja je opozarjal na to, da se v Sloveniji živahno dela za čimprejšnjo uveljavljenje nove službene pragmatike. Tudi Zveza javnih nameščencev v Zagrebu se je trudila, da bi se čimprej izvedla nova službena pragmatika in izenačile uradniške plače v vsej državi, vendar pa ni imela pravega uspeha, ker je bilo delovanje zveze za dalje časa ukinjeno vsled odredbe prejšnje vlade. Omenjal je, da Udruga javnih nameščencev, ki se je ustanovila proti zvezi, ni izvršila svoje dolžnosti. Svetnik Bretanič je nato na-

vajal, da je Udruga posredovala tudi v tej zadevi pri ministristvu, nakar se je razvila obširna debata, ki je bila mestoma precej burna. Končno je omenjal dr. Vederinac, da zahtevajo uradniške organizacije povzvišanje uradniških plač, in sicer za 40 pri nižjih uradniških ter za 70 pri višjih, medtem, ko zahtevajo na Hrvatskem enako povzvišanje plač za vse uradnike. Ljudskošolski učitelj Nemec je zahteval, naj se učitelji izenačijo z drugimi državnimi nameščenoci. O raznih stanovskih vprašanjih se je razvila debata, v kateri je sodelovalo več govornikov nakar se je skupščina zaključila.

— **NEMIRI IN SPOPADI V PALESTINI.**

LDU, London, 8. aprila. (DKU). (Brezično). Iz Kahiru poročajo, da je na Velikonočni ponedeljek prišlo v Jeruzalemu do ponovnih spopadov med Judi in mohamedanci. Govorijo se, da je položaj v Palestini zelo resen. Popotna dovoljenja v Palestino in Egipt so bila ukinjena. Angleške čete so bile odpoklicane na zapadni breg Sueskega prekopa. Ad ruhrsko ozemlje

— **LDU, Berlin, 8. aprila. (DKU).**

»Vossische Zeitung« javlja iz Kodanija. Predsednik Wilson je poslal vrhovnemu svetu spomenico, v kateri opozarja na nevarnost, ki jo pomeni samohotno postopanje Francije za zavezniške in za mir vse Evrope. Wilson primerja postopanje Francije zadržanju Italije v jadranskem vprašanju.

— **LDU, London, 8. aprila. (DKU).**

»Vossische Zeitung« javlja iz Kodanija. Predsednik Wilson je poslal vrhovnemu svetu spomenico, v kateri opozarja na nevarnost, ki jo pomeni samohotno postopanje Francije za zavezniške in za mir vse Evrope. Wilson primerja postopanje Francije zadržanju Italije v jadranskem vprašanju.

— **LDU, Berlin, 8. aprila. (DKU).**

»Vossische Zeitung« javlja iz Kodanija. Predsednik Wilson je poslal vrhovnemu svetu spomenico, v kateri opozarja na nevarnost, ki jo pomeni samohotno postopanje Francije za zavezniške in za mir vse Evrope. Wilson primerja postopanje Francije zadržanju Italije v jadranskem vprašanju.

— **LDU, London, 8. aprila. (DKU).**

»Vossische Zeitung« javlja iz Kodanija. Predsednik Wilson je poslal vrhovnemu svetu spomenico, v kateri opozarja na nevarnost, ki jo pomeni samohotno postopanje Francije za zavezniške in za mir vse Evrope. Wilson primerja postopanje Francije zadržanju Italije v jadranskem vprašanju.

— **LDU, London, 8. aprila. (DKU).**

»Vossische Zeitung« javlja iz Kodanija. Predsednik Wilson je poslal vrhovnemu svetu spomenico, v kateri opozarja na nevarnost, ki jo pomeni samohotno postopanje Francije za zavezniške in za mir vse Evrope. Wilson primerja postopanje Francije zadržanju Italije v jadranskem vprašanju.

— **LDU, London, 8. aprila. (DKU).**

»Vossische Zeitung« javlja iz Kodanija. Predsednik Wilson je poslal vrhovnemu svetu spomenico, v kateri opozarja na nevarnost, ki jo pomeni samohotno postopanje Francije za zavezniške in za mir vse Evrope. Wilson primerja postopanje Francije zadržanju Italije v jadranskem vprašanju.

— **LDU, London, 8. aprila. (DKU).**

»Vossische Zeitung« javlja iz Kodanija. Predsednik Wilson je poslal vrhovnemu svetu spomenico, v kateri opozarja na nevarnost, ki jo pomeni samohotno postopanje Francije za zavezniške in za mir vse Evrope. Wilson primerja postopanje Francije zadržanju Italije v jadranskem vprašanju.

